

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; magyar tud. társaság; magyar természetvizsgálók és orvosok első gyűlése tárgyai Pesten; kassai tűz; vegyesházasságok ügye Erdélyben; tiszta 's erős akarattanúsítás a' két ev. felekezet egybeolvadása tárgyában; a' haza hítszónokihoz; a' sopronyi magyar társaság 51ik évi örömmünnepe; Tisza árja elleni töltésgegyesület Hatrongyostul Szolnokig; Dráva-szabályozás ügye Baranyamegyében; felső-gömöri 's békesi tótok magyarodása; a' kath. papság nemességi és szavazási jogai tárgyában; gr. Ráday Gidáné és Máj József. +. +. 's a' t.) Spanyolország (ministerségalakítási hírek; 's a' t.) Anglia (a' ezukorvami kérdésben a' ministerség csatát veszti; a' gabonatörvény elleni izgatás növekszik 's vitatása jun. 4ikére tüzetett ki; 's a' t.) Franciaország (mulatságos jelenet a' követkamrában; a' Gazette elítéltetése; elegy 's a' t.) Orosz- és Lengyelország. Schweiz (Luzern kantonban a' pápaság diadalma). —

Magyarország és Erdély.

Ö es. 's ap. kir. fős. Sziller Ferencz szabad kir. Soprony város főorvosa nevének Szilley magyar hangzatává, Fridrik Miklós ügyvédnek pedig Békefire változtatását k. megengedni méltóztatott. Továbbá

Ö es. 's apost. fels. Lovász András kir. helytartósági tanácsost és kancellaria-igazgatót a' magy. kir. sz.-István-rend kiskeresztjével legk. díszesíteni, és Balás Márton róvászéki sóbányaigazgatót, több mint 44 évi hivszolgálatá tekintetéből nyugalmazni méltóztatott. Végre

Ö es. 's ap. kir. Fels. Kräutner Dávidot, d. Miguel 39. sz. gyalogezredbeli alezredest, erdélyi nemességgel díj-elengedés mellett legkegy. ajándékozá meg.

A' nm. m. kir. Kamra a' selmeczi főkamra-grófi hivatalnál megürült utólsó őrnökságra Prean Károly helybeli járulnokot, a' megürült két járulnokságra pedig Járcsics Lajos középponti fogalmazó-gyakornokot 's Várady Péter középponti lajstromzó-gyakornokot alkalmazá. — Schmid Ferencz temesi kam. igazgatósági jegyző maj. 5kén meghalálozott.

Reinisch Ágoston abrudbányai ker. bányamérnök 's másod aranybevaltó-tulajdonos offenbányai kerület-igazgatóvá mozdított elő; Maetz Samuel erdélyi kir. kincstári titoknok pedig saját kérelmére egész évpenzzel és szolgálatának legfelsőbb méltánylatával, érdemlett nyugalomba tététt.

(Magyar tudós társaság). 1. Jerney János tbiró 's m. academiái rendes tag egy 3990 pengő forintrul szóló váltóját a' m. tud. társaságra szállította, azon célbul, hogy ezen öszveg kamataival együtt egy, a' magyar nemzet ázsiai maradéka, rokonsága, egy ottani történeti emlékei ki nyomozására rendelőndő utazásra fordíttassék; melly utnak, academiái utasítás mellett megtételére, ha körülményei engednek, magának tartá fen az elsőseget. — 2. Gózonny György székesfehérvári szentszéki ülnök és jegyző „Egyházi törvénykezés” című munkájából 30 példányt ajándékozott a' m. tud. társaságnak, pénzalapja néminemű gyarapítására. Kaphatók azok velinen 1 fr. 40 kron c. p. Pesten Eggenberger József és fia academiái könyv-árusoknál. — Az Elnök rendeléséből Pesten, majus 30. 1841. D. Scheffel F. titoknok.

Pest, június 1. A' mult hónap utolsó napjaiban, u. m. majus 29. 30. és 31dikén tartatott itt a' magyar természetvizsgálók és orvosok első gyűlése. Eszközölje a' pesti orvosi kar igazgatója dr. Bene Ferencz kir. tanácsos ur, ki az elnökséget is viselte; 's közérdemeit ez intézkedéssel nem kevéssé nevelte. Voltak e' gyűlésen jelen orvosok és más tudományos férfiak a' haza több részeiből, sőt Erdélyből is, noha, mint értettük, azok külön meghíva nem voltak. Bene ur megnyitó beszédében olly évenkénti gyűlekezését indítványozá a' magyar természetvizsgálók- és orvosoknak, millyenek Oken indításából Németországban 's e' példát követve Angol-Olaszországban 's b. tartatni szoktak, ajánlván egyszersmind, hogy itt is évenként más és más honi város tüzessék ki öszszejövetel helyül. Némellyek a' javaslat e' pontjában puszta mimelést akartak látni, melly nálunk az intézet díszlésére nem hasznos; 's volt, ki a' központositás elvét, a' gyermekét nevével nevezte meg, proclamáltatni is kívánta a' tudományok köztársaságában; örömmel mondhatjuk azonban, hogy az pártolást nem lett, sőt a' másod napon megvitatt 's kevés változtatással meg is alapított szabályok ki nem zárják ugyan e' gyűlésnek annyiszor mennyiszor Pesten tartathatását, de kimondák a' gyűléshely változhatását is. Reményljük, hogy az egész gyűlés folyamata, előfordult tárgyai, az alapszabályok, részt-vettek nevei 's b. minélelőbb meg fognak jeleni; addig is el kell mindenek előtt mondanunk, hogy a' gyűlekezet, hivatalos nyelvül köz megegyezéssel a' magyart választotta, nem zárván ki mindazáltal a' más nyelveken tartandó előadásokat is; valamint hogy ez uttal is Reisinger, Tognio, Fromhold és Magda dr. urakon kívül, kik deakul szóltak, más idegen hang nem hallatott. Az előfordult tárgyak közül különösen kiemelendők: prof. Tognio ur több rendbeli ásványviz vegy- és kórtani előmutatásai, mellyeket hazánk gyógyvizeit illető több rendbeli nevezetes fölfedezéseinek élő szóvali előadásával kísért; dr. Zomborcsévi Vincze szabadkai rendes orvos a' közönséges víz légköri-levegő tartalmát tárgyazó kísérletei eredvényeit terjeszté elő; dr. Fromhold a' villanymágnesség gyógytani használata körül teit tapasztalásait; dr. Magda himlő-anyag-eltartó, és oltó új eszközét ismértette meg; dr. Lohsteiner papiros bonczmintáit mutatta be; dr. Schoepf némelly kórbonczntani nevezetes készítyvényeket mutatott elő, 's magyarzataival kísérté; dr. Jedlik természettan professora Tognio urnak harmadik napon tartott előadása alkalmakor a' mesterséges árványvizekről, saját e' nemű készületének történetét beszéte el, 's annak legközelebbi gyűlés alkalmával leendő bemutatását ígerte; Kubinyi Ferencz tbiró némelly nevezetes kövületeket mutatott elő, azokat új és érdekes magyarzataival kísértvén; dr. Pataký Dániel Erdélyből us Kolos vármegyében legközelebb talált higanytartalmu agyagpalákat tett le a' gyűlés asztalára; dr. Eckstein Fridrik nagy fontosságu indítványt terjesztett elő egy, ezen szabad társulat által eszköz-
lendő magyarországi helyirat iránt természettudományi tekintetből, melly a' jövő gyűlésben érdemlegi vitatás alá fog vétetni. Prof. Bugát néhai Schuster

Jánosnak Ferencz által fejr márványból készült mellképét mutatta be, 's azon természettudományi kérdést hirdette ki, mellynek legszerencsésebb feloldója, a' Schuster-alapítványból 40 pttal fog jutalmaztatni. Némelly előadásoknak ez uttal az idő rövidsége miatt el kellett maradni. A' gyűlés teremén kívül is több tanulságos tárgy foglalta el a' résztvevőket; u. m. dr. Piskovich és dr. Schoepff urak műteteleik, mik közül említenünk kell az elsőit, mellyet egy a' legnagyobb mértékben dadogó tolnai gyerkőczen vitt véghez, olly ügyes sikerrel, hogy a' fiú legnehezebb szavakat is azonnal tisztán kimondana; ifj. dr. Bene Ferencz a' pesti gőzfürdőket mutatta elő, Staffenberger gyógyszerész Daguerreféle fényképeit terjeszté elő 's ollyakat hevenyében készített is; 's t. b. A' casinoteremben volt társasági ebédek új alkalmat nyújtottak a' külön vidékiek ismerkedésére, különös örömmel üdvözöltettek az Erdélyből megjelent ügytársak, 's azon ohajtás fejeztetett ki: bár a' társulat minélelőbb ez érdekes kis haza határai közt tarthatná gyűlekezetét. A' második gyűlés még Pestre, ez idei sept. 6kára határozatott.

Kassa, majus 28. Borzasztó éjszakánk volt. Éjfél előtt néhány perczel tűz támadt a' fő utcában levő Vitéz-házban, melly rövid idő alatt az erős szél által táplálva, hamuba terítette azon egész sorházat, melly a' Soos Sándor házaig terjedt, nem kimélvén meg ütközben a' Forgách-utcát, a' püspöki lakpalotát 's b., sőt a' szél az alsó külvárosba is kikapá a' lángot, hol több major lett annak áldozatja, 's csak hajnali 4kor sikerült az oltás. Az elégett házak számítása épen most kezdetik meg; hallom, hogy száznál több lett omladékká.

(A' haza hítszónokihoz.) Uraim, tisztel. népsz 's lelkész urak! Önök előtt az istenség, a' szeretet örök istene olly szép pályát nyitott, mellyen hervadhatlan koszorút fűzhetnek tisztos homlokaikra. 'S erre csupán akarat 's lélekisméretesség kívánatik. Önök, mint czimjök is mutatja, a' népnek 's nép lelkének vezérei, oktatói 's nevelőji. Így kezökben van Önöknek a' nép, és irányt adhatnak annak, mert egy templomi szó, talán mint istenség, hat szívére a' buzgó népnek. Az istenség ájtatos imádása, tisztelése 's dicsőítése, 's üdvös hítszónoklat mellett, olly magvakat hinthetnek-el Önök a' nép szívében, mellyek bizonyos haszonnal gyümölcsözendnek a' haza 's emberiség szent oltárán. Hintsenek el Önök tehát magvakat, mellyekről erkölcsvirágok fakadozzanak, mert erkölcsiség nélkül nép nem lett nagygyá, nem lett boldoggá, és soha sem leund; irják láng-betűkkel a' nép szívébe a' hon és király iránti szeretetet, így boldog leund a' haza, boldog a' király; gerjeszszék fel abban a' nemzetiség 's polgáriság szent tüzet, 's így hatalmas léptekkel haladván az ohajtott cél felé eljövend az isten várt boldog országa, 's a' boldog istenország áldást sugárzand a' népházára, a' nemzet országára. — De Önök hatásköre nem határozódik csupán a' templom buzgóságokra szűk falai közt; felügyelji Önök a' népiskoláknak 's a' nép életének is. — Lebegjenek hát örfigyelemmel jöltevő nemtöként azok fölött. 'S ha leszállnak a' szendeség igénytelen gyermekei a' hon gyöngéd reményei közé, mind untalan a' kor lelkéhez simított szelidség, emberség 's becsületesség legyenek lépteik szent kalaúzi. Ne sujsák le a' gyermeket, a' természetnek e' drága eseményét villámzó és zord tekintettel: nyári villám 's öszi dér halált szoknak zúzni a' természetre. Legyenek hasonhivatásu társaikkal az iskolatanítókkal egyetértésben; munkáljanak együtt a' szent célra, a' népgyermekek 's haza boldogságára, mellynek Önök is osztályosi. Iskolatanítóinkat tudatlanság, 's haladni nem akarás gyanúvádjá terheli, mit én jövedelmük csekélységire szerettek róni, mert higycék meg Önök: vajmi nehéz 8—9en fölül álló családot 70, persely-krajczárral fizetett, papiros-forintból, 15 p. mérő buzás rozsajból, 's 15 v. krnyi temetési stólából tengetni! e' mellett fölkapik a' család álla: ha a' családfő szét nem jár élelemről aggva gondoskodó. 'S így nem csuda, ha iskoláink elhanyagoltnak. Szeretem hinni 's e' hit előüdvvel tölti el keblem: hogy jövőben iskolatanítóinkra is fordítandják atyai gondoskodásukat hazanagyaink, a' népügy 's annak forró szeretete 's pártolása vezérlendvén jóra szépre 's nagyra buzgón törekvő kebleiket. Engedjenek meg e' csekély eltérésért. Ha igaz, hogy ők csakugyan tudatlanok, oktassák őket Önök, 's vezéreljék a' korunk szellemébeni tanításmódra. Önök elvannak 's el kell lenniök látva annyi jövedelemmel, hogy magok 's családok — kiknek van — taplálása mellett hirlapokat olvashatnak 's megszerezhetik a' korszerű nevelési könyveket. Legyenek hát Önök korapostolok népiskoláinkban, 's megáldja Önöket a' népek istene. — De ne vegyék ám el kedvöket 's tanítási buzgalmodat ifju tanítóinknak, kik korunk neveltjei, mert higycék, ezek új szellem sugalma szerint tanítanak, mi minden esetre üdvösb, mint az 1815ben betáblázott ósdi modorra-erőszakolt docendi methodus. Minap történetesen egy könyvecske jutott kezeimhez, mellyben egy iskolatanító napi tettei 's történetei vannak lélekisméretesen följegyezve, 's mellyből többek közt ezt olvasám: „Ünnepélyes közvizsgálat tartaték iskolámban főnökem a' lelkész 's az ekkésziai előljárók előtt. Kis tanítványim a' kor- és elvszerű tanítványokból jelesen 's illően el voltak készülve; feleleteiknek örült lelkem, 's hittem, hogy minden jelenlevő szint örül. De bezeg egészen ellenkezőleg önték ki lelküket. Examenem a' vallástanon kívül helybenhagyást nem nyert. Varga János elemi abécéje egész illedelemmel lebolondozott; E. Illés Pál tanítványai pokol tüzére kárhoztattak bíróláig. 's a' gyors-

számításért 's a néhány versecskéért, mit Lukács Pál „Dalkönyvecskéjéből” szavaltaték, majd keresztet szenvedtem, rám dörögte a hangos ítélet, miképen nem vagyok érdemes az ekklezsia becsületes coquinájára. Gyermekeim sirtak érezvén a méltatlanságot, 's én örültem ezen könyűknek, mert általok jutalmaztatva érzem magamat. Én megengedek papomnak, tudván hogy 1792ben volt debreczeni togatus diák még pedig juratus; megengedek előljáróimnak, mert vak vezértől vakon vezetettek; 's alkalmazom magam—míg a jóltevő halál rajtok nem könyörül— az előmbbe szabott 1815ki docendi methodushoz. Kérdem Önöket nem: égrekiáltó bűn é így banni a jó tanítókkal? Lássák Önök ama napló becsületes vezetője mit sem tanítand többé, letiltatván az üdvös tanítás-módtól, mert nem daczolhat a szellemmel, nem állhat-ellen korrall haladó lelke hatalmas követelésinek, 's búsultában trespedesnek adja által iskoláját. — Le uraim! az ollyasokkal, mikre nem vagyunk többé fogékonyak sem magunk sem gyermekeink, 's meggyalázzuk magunkat, ne hátra de előre vigyük iskoláinkat, legyünk korunknak, e századnak méltó 's hű gyermekei. — Bizony tisztelendő urak sok szép, jó, és nagy teljesítendő van Önökre bizva a mindenható istentől; 's mindezekre nézve jogos követelése van Önöken e századnak, e honnak, e népnek 's az emberiségnek. — Tegyenek hát Önök, hogy annak idejében hű sáfároknak találtassanak, lélekisméretesen e leg magas hivatásuknak. Menjenek el az együgyű nép közé: vegyenek részt mulatságaikban 's vendégségeikben is mindenkor, mint tanítók, követvén mindenben a felséges istenember nagyszerű példáját; szöjék minden imádságjokba a királyt és a népet 's keresztszék minden imádságjokba hanyatlani kezdő lyricusunk könyörgésének e hazafiúi ámenével: Ne lás-son olly hazát, mint Dicső magyar hazánk, A meszsze emlenő nap 's a nagy kerek világ. Ribiánszky.

(Tiszta 's erős akarat-tanúsítás a két év. felekezet egybeolvadása tárgyában.) Kiben Zay gr. „Szózata” 's a ref. választmány „Viszhangja” a két év. felekezet egybeolvadását ápoló hő ohajtást 's ez egyesülés hatalmas jótékonyasága feletti meggyőződést nem támasztott; — ki továbbá a P. hirlap 22ik száma vezércikkéből önfelekezete, vagy néhány egyedei hiányit meg nem ismerni 's által nem látni elég szűk-keblű; — ki a tisztelt főkörmányzó gróf szózatában érintett „lényegtelen tanítási pontok” felett sz. Pálnak thessalonikabeliekhez írt 15ö levele 5dik része 21dik verse szerint a minden igazság és jószág kűtfejtől istenünk-től belénk oltott ép 's erős észszel föltelemelkedni nem tud: az nemcsak rosz honfi és szűkkeblű keresztény, de ha protestánsnak mondja magát, e testület érdem-telen tagja is, mert a protestantismusnak — az, nélkülözhetlen bélyegző üdv-hordó szellemét sem igyekezett 's tudta tulajdonává tenni. Boldog ki e — fájdalom! — terhes ítélet valamelyik része alá nem tartozik! háromszor boldog, ki az öszszes vádtól ment! De nekünk, mind két felekezetű evangelicusoknak, n melé most a cél sikerülésére csupán meggyőződést szerzünk, ohajtást keblünkbe fojtanunk, vallásunk szellemét csak szóval vallanunk, hanem, mint egyéb tagok a fej szolgálatára hajlanak: úgy nekünk is, minüdvünkön működő tisztelt főkörmányzóink 's előljáróinknak, hogy (mint a választmány Viszhangja mondja) „a szeretet e századának leghőbb kivívhatósága — segédkezetek kell nyujtanunk. — A cél létesítésére „tisztá és erős akarat kell mind két részről” helyesen jegyzék meg ezt a főkörmányzó gróf és választmány; de a cél megközelítésére 's könnyebbítésére szükségesnek látom: nemcsak a cél jótékonyasága feletti meggyőződést kölcsönösen egymásba oltani, — 's ezt akaratra fölemelni, — de a hellyel közel megfoganszott tiszta és erős akaratnak egyházi hatóságinkkal fokként és így főkörmányzóinkkal illetőleges tudatását is; mert valamint irányt ők adhatnak legjobbat 's biztosat, — 's ezt fölök méltán várhatjuk is, — úgy viszont miénk a hiba, véték, sőt bűn, — ha az, — a különben üdvhordó szeretelen és hanyag kezeink közt korszerűtlenné fajul. — E kötelelenség szent-sége, minden evangelicushoz egyformán szól, de az egyházak előljáróit 's pap-jait kétszeresen, sőt menthetlenül kötelezi; mert épen ezek kezeikbe van letéve a meggyőződés magva, az akarat csirája, hogy azokból az egybeolvadás fenséges fája, földünkét körülható szeretetlenni illatával kivirágozhassék, hogy alkotványt, trónt, nevelést, nemzeti életet, jólétet és szeretet örök parancsot erősítő ágait honunk egére föleressze. És higyük is el uraim, hogy hol a fenkivánt meggyő-ződés 's akarat elmarad (mit a magyarok istene megtörténni nem engedjen) ott azt az előljáró hanyagsága 's az illető lelkész ellenszegülése (kinek segítő mű-ködései mulasztását ellenszegülésnek kell vennem, protestáns szellemünk ellené-ben) szüldi leginkább. Jól mondá Szózatában a tisztelt főkörmányzó gróf, hogy felszólalásának korszerűtlenné kereszteltetése nem ijeszti el, de nem is ijesztheti, — mert a nem hitt korszerűtlenség nem az ő hibája, sem korunké, csak a mi hanyagságunk, sőt inkább ellenszegülésünk vétke lenne, mitől csak magunknak kellene borzadva visszajednünk. Elég legyen ennyi annak nyilvánítására, hogy a fenérintett hivatalokhoz milly kötelelenségeket tartok menthetlenül esatol-taknak, 's mi mindnyájunk tennivalója az egybeolvadási ügyben, hogy ezek kö-vetkeztiben előljáróink viszont előbbre léphessenek 's magához a cél tetteles létrehozásához úgy nyulhassanak, hogy abban őket valamely előre nem látott gát vagy korszerűtlenség ne akadályoztathassa meg; most még ezek folytában rövi-den, mai napon tartott egyházi gyűlésünknek (mellynek e nagy tárgyra 's ennek még otthoni megfontolására, az ez általi írásban meghívásban mindenki egyen-ként figyelmeztelt 's felszólított) ez ügybeni határozatát a következőkben nem tartom érdektelenné a nagy közönségre nézve. *) Miatán minden jelenlevő tag a két év. testvér felekezet országos egyesülésének szellemi és anyagi felszá-mithatlan 's felséges jótékonyaságáról teljesen meg van győződve (a határozat ki-mondása előtt, bár többszörösen felszólítatva, egy sem nyilatkozván ellenkező-leg) e tiszta meggyőződésüket, mint egyesülni kívánó erős akaratjokat **) az esperességek bejelenteni határozatát, egyszersmind a legközelebbi esperessé-gi 's kerületi gyűlésekre annak idejében küldendő követeiknek ezennel utasításul adják, miszerint az illető helyeken indítványba tegyék, vagy indítványba tétel-ve, pártolják azt, hogy: az esperességi gyűlés az egyes egyházakat, az espe-rességeket pedig a kerületi gyűlés, a két év. testvér felekezet egybeolvadása üd-vös és nagy ügyében, meggyőződésük 's akaratjuk nyilvánítása beküldésére szó-lítsák föl, hogy így főkörmányunk a további lépéseket a nélkül, hogy időelőt-tiség, vagy sokáig halogatás miatt vádoltathatnék, megtehesse. Kelt Tokajban 1841. tavaszutó 20kán Radványi Miksa m.k. mint a tokaji ág. ev. egyház főfelügyelője.

*) Épen e tárgyban tartotta szinte ma, a testvér helybeli ref. egyház is gyűlését. — milly eredményel? még eddig nem hallhatam; de az egész egyház szelleme, előbbkelőjei 's előljáróinak ezen ügy iránti, ismételve tanúsított, hő részvéte, a kívánt sikerről kezeskedett.

**) A két egyház közti különbséget okozó dogmákat illetőleg, minden nyilatkozás porosz 's németországi egyházak egyesülési szellemében történt.

Pécs maj. 16ikán. Honunk egyik út-ere a Dráva megyénk széleit mos-va, a végtelen munkák után is, mellyek számnélküli kanyarulatnak átvágására a 3. szomszéd megye által áldoztatnak, sem szelidülvén annyira meg, hogy gya-kori kiöntésével egész tájak lakosait kétségbe ejtő inséggelne fenyegetse, Baranya Rdei elhatározták, hogy annak kártekonyságát a mennyire lehet, mesterséges föl-tésekkel akadályozzák: illyenemű töltése munkálkodott most megyénk mintegy 30 ezer lakosa, melly a 10 ezer folyó öl hosszasága és Kácsfalu helység határjában kezdődő roppant töltés felét ez alkalommal hozá létre. Hogy ezen munka szüksé-ges és nagyszerű, azt ugyan senki kétségbe hozni nem fogja, de a teljesítés mód-jára nézve lehetetlen észre nem venni azt: hogy a megyei földmérőnek e részbe-ni előleges munkálata a nm. H. tanács által nemcsak helyben nem hagyatott, sőt mint értetlen munkát hanyagsággal bélyeggel rovatott meg, és épen azért, mivel a H. tanács az érintett előleges földmérő munkát kijavítását meghagyólag javas-lá, igen méltán agódhatni, hogy miután illyes munkát, és bizonyosan a fog-nautosítás előtt ismét főlebb terjesztendő javítás nyomdokáról tudomásunk nincs, ezen óriási és annyi szegény adózó veretékbe került munka, valóban czélszerűvé váland é? — A pécsi püspöki lak, melly alkotására nézve a régi nagyszerűség-nek századok viharival daczolt ritka rococo-példánya, tetemes kijavítási változá-soknak néz elibe, eddig, azon, mintegy 40 öl hoszu és a beszállott contritióra in-tő sötét kapuboltozatnak szinte 2 1/2 öl széles fala, mindjárt a bemenetelnél ke-resztül töretvén 's az ezen fekvő kapolnaszoba lebontatván, ennek helyén pom-pás felmenetű márvány-lépcsőt készülnék építeni. Megyénk baranyavári kerülete táját egy idő óta utonállások batoralanitják olly annyira, hogy a megye Rdei szükségesnek találták e részben az itt tanyázó katonaság főnökével ellenök ren-des vadászatot rendelni; hihető, hogy az ujonczosok elől megszökött kőborlók rettegtek most a vidék jámbor utasit és lakosait. — Más veszedelmi aggódás nyug-talanítja a hegyháti járás népet, hol a duhós ebek megszorodta már több há-zí állatot tön áldoztatják; czélszerűen iparkodik a járásbeli tisztviselő ur a ros-zszat kisebbíteni azzal, hogy a környékbeli falukban a kutyákat rendre lödözti, innét származott azon pontos jelentése is a járásbeli pandur-kaplárnak, miszerint ez a szolgabíró urat tudósítja, hogy a kutyákat minden személyválogatás nélkül agyon lövették! — Időjárásunk beillenék a forró júliusra, a gazdát kicsinyhitűség fogja el, mert előre látja hogy szénát ismét gyéren fog kaszálni, általjában a tavasziak igen silányak, ellenben bor- 's buzában igazi istenáldás vár reánk.

Soprony tavaszutó 28kán: A sopronyi ev. lyceumbeli magyar társaság 5fik évi első örömmünepét f. h. 20kán mindkét nembeli különböző vallású és rangu gyülekezet jelenlétében Hettyési László tanító ur elnöklete alatt tartá. A dícséretes szorgalommal működött ifjak közül, ha csak dolgozataik belbecsét nézzük: Paekh Albertet 's Palló Sándort; ha a szavalsági tehetséget: Szehtől Jánost; végre ha a kettőnek kívánatos egységét tekintjük: Sass Istvánt kell kiemelve neveznünk. Igen örvendetes hatással de fájdalom! csekélylvel volt az ünnepély, mert a keres-kedési 's társalgási nyelv, hazánknak különben nem csekély fontosságú e végvá-rozásban általányosan német levén — az ifju dalnok Vörösmartyval még méltán keserg-het: „Az ifju nem érez, a lányka nem ért, és nincs koszorúja szerelmeidért” 22-kén ismét egy szívemelő jelenetek voltak tanúji városunk lakosai. Ugyan is a sopronyvasi szeder-egylet tagjai e napon a megyeház nagyobb teremében szá-mosan öszszegyűlvén, az ideiglen volt választmány elnöke Szechenyi István gróf megnyitá a gyűlést, 's a köz jóllet előmozdítását tervező nemzeti vállalatokban ismertes fáradatlansága Erdődy Sándor gróftól szólítá fel az előlülésre, ki is a hangosan kifejezett köz kívánatnak engedvén elfoglaltá elnöki széket. Felolvastat-tak az eddig munkálkodott választmány jegyzőkönyvei. Ezután Szechenyi István gr. előterjesztésére köv. nevezetessé határozatok tettek: 1) Az aláírási iven 212 részvényestől 4,240 p. forint levén évenként biztosítva, a társaság magát alaki-tottnak nyilvánítja. 2) Levelezéseiben 's jegyzőkönyveiben hivatalos nyelve a társaságnak egyedül a magyar lesz; megengedik azonban azok kedvét, kiknek még alkalmok nem lehet hazai nyelvüket sajátjokká tenni, kinek kinek indítványit 's észrevételeit azon nyelven terjesztetni a gyűlés elibe, mellyen magát legjobban képes kifejezni. 3) A próbakertnek már megvásárolt 10 holdjához meg 40 hold lehetőségig egy tagban határozatolt vétetni. 4) Egy 40 tagbul álló választmány küldetett ki, melly is az előmunkákat megkezdje 's közgyűlést híjon öszve. 5) A pénzbeszedés megkezdetni határozatolt 's ennek eszközülésére Sopronyban Hofer Péter, Vashan Stallner János uu. kérétek meg. 6) Az ügy terjesztése tekintetéből 's hogy a részvényesek is azzal birjanak, Szeche-nyi István gr. értekezése még 500 példányban kinyomatni rendeltetett. 7) A köz-gyűlés egész czime „tisztelt gyülekezet a választmányé” tisztelt „választmány” lé-szen egyedül. A közgyűlés szétosztottával egybegyűlt a választmány és munkálko-dásai folytathatása 's könnyebbítéséért sopronyi alelnöknek Niczky Sándor, va-sinak Vidos József urakat, jegyzőkké Simon és Ertl urakat választá meg. Re-ménylhetők, hogy a dunántúli kerület említett két jeles megyéinek minden kitü-nőbb férfait egyesítő ezen közszerződés társulat mint nem nyeresvágyból szövetke-zett, úgy csüggedetlen kitartással áldozandik nemzetünk országos ez iparágbeli gazdagítására. (E rr ül jövő számunk bővebben) A sopronyi lyceumbeli ifjak az idén a magyar kuttál két mulatságot tartottak. Elsőt tavaszutó 8kán, másodikat 26kán. Amazon már a világozottsággal is némi ellenzetben látszott lenni, a táncz-helyet világosító sok száz mécsnek fekete karókra állítása, — míg imezzen nemz. színű oszlopokra rakott kevesbde tartós fényű lámpák az ország czimerét világíták ki, és 3 színű zászlókat tüntettek elő, mellyek a közönség osztatlan tetszését megnyerő tüzijáték közlélben is sértetlenül lobogtak. A minden keringőt nemzetivel ese-relő szép lelkű, vig kedvű 's fesztelen társalgású gyülekezet fényt emelék még a vacsorázó tábla lelkes közönségei is, hol irodalmunk koszorus bajnokát k. tan. Kis János superintendens urat is tisztelni és hallani volt szerencsénk. Mind két ünnepélyen vendég tömötséggig számos, néző számíthatatlan. Sajnálhatni, hogy tisztujtásnál — mert a városból ajánlott erdőréssz mivélésében meggyét képezve osztja fel magát — személyeskedésből két részre szakadt az ifjuság. E. Sz. A.

(Tisza árja elleni töltés-egyesület Hatrongyostul Szolnokig) Heves-me-gyében hg Szász Coburg ő fensége hatrongyosi birtokától kezdve lefelé, Szolnok mezővárosig, a Tiszából a jobb oldalon több nevezetes helyen ki-rohanó árvíz, több helység és m. város határit, szénatermő réteit 's öt nagy terjedelmű pusztát, többnyire akkor szokta végpusztulásra juttatni, midőn az azokon legszébb virágjában levő termések 's természetvények a birtokosakat 's földmivelőket gazdag reményvel biztatják, mi által minden remény meghiu-sul, ember és barom inséget nyavalyát látnak, melly baj kezdettől fogva alig néhány év elmaradtával, esztendőnkint, sokszor kétszer is megújul. A dü-höngő elem meggátlására, a hosszú alvás 's trespédly után lehet józan föl-ébredés 's jobb lét eszközül, Orezy György b. közbjóra törekvő lelkesedéssel, az illetőségeket körlevele által Heves m. városba, még mult 1840ki nov. 23ára öszszehitta, hol a lelkes báró, közohajtással társulati elnöknek megválasz-tatván, 's ugyan azt fel is vállalni sziveskedvén, határozatá lön, hogy a tisztelt báró a mérnöki előleges munkákra, mérnökrül gondoskodnék 's vele a

társulatnak előleges helybenhagyásával alkudnék meg, ki hat főreszvényesből 's több személyből alakult választmány közbejöttével a' tervezett helyeken, vagy a' hol öszhangzólag legezészerűbbnek látná, vízmértéket venne, 's a' mérnökileg kidolgozott költség kivetésével a' választmány, kellő tudósítását a' kitűzendő határnapon ismét Heves városban tartandó közgyűlésre adja be. Ohajtandó, hogy illy lelkes és közérdekű vállalatnak, a' Tisza más vidékein 's egyéb áradozásokkal pusztító folyamink mellékin is vizeink szabályoztatásukig követendő példa lenne következménye! H. J.

Erdélyből a' Vas. ujság ezt írja: Dicselkedve említők egykor, hogy míg a' vegyes házasságok kérdése Európát 's jelesen a' testvér magyar hont is megzavará, mi bölcs alaptörvényink rendelkezteinél fogva békesen nyugszunk, kölcsönös felebaráti egyetértésben. Ez, fájdalommal! nem volt jó órában mondván, mint a' közpéldabeszéd tartja, mert a' jelen hónap elején nálunk is megtiltatott a' kath. papoknak a' vegyes házasságokat szokott egyházi szertartások szerint kötni öszsze és megáldani; azonban magok a' kath. papok is elismerik, hogy ha ők meg nem áldják is a' vegyes házasság párokat, azért még az Isten megáldhatja, 's ha elmarad is az egyházi áldás, azért a' házasság teljes törvényességű.

Gömbömből, maj. 21-ikén: Örömmel említem elragadtatva közlöm azon édes hirt megyénk felsőbb vidékiről, hol két iskolai vizsgálatnak valék tanuja, hogy már a' szláv evang. atyafiak gyermekei is szorgalmasan oktattatnak honi nyelvben. Különösen meglepő volt, midőn a' vizsgálat megnyitó beszédét egy 8 éves lányka honi nyelven szavalá el; szövegetesen lejtének ugyan ajkáról a' szavak, de mégis magosan dagaszták a' dobogó keblet. A' nagyobb növendékek szavalás, a' kisebbek pedig olvasás által mutaták be a' honi nyelvben haladásukat. Üdv Liszkay János urnak, ki megmutatá, miként lehetne elhárítani az aggályt a' honunk boldogságát munkáló férfiak fejről, 's miként létesíthetnék azt a' lelkesek buzdító beszédei, hogy hazánk minden vidékein egyenlő lelkesüléssel tanulassék nemzeti nyelvünk, mellynek virágzásához életünk van kapcsoltatva. K. J.

Bátya, majus 12-ikén: Nem kevésbé csodálkoztam, pesti hírlapokban olvasván, hogy n. megyénk a' kathol. plebánusokat azon nem-nemesek közé számítja, kiknek mult hó 20-iki közgyűlésében tisztválasztási szavazatot adott, holott nemességök honi törvényinkből világosb, hogy sem fölöle alaposan kétkedni lehetne, mit a' megye maga is megismért saját cselekvénye által, midőn a' protestans és n. e. görög lelkészeknek azon okból adott tisztválasztási szavazatot, mintha Verböczy 1 r. 2 cz. szavai által „egyházak igazgatói”, vagy „kormányzóji” ők is értetnének. Mert miért adott nekik szavazatot azon okból, mivel ott említett egyházak igazgatói alatt ők is értetnek? nem azért, mintha az idézett helyen szavazás jog adatnék az egyházak igazgatóinak, mert ott az szóval nekik nem adatik, hanem azért, mert ott az egyházak igazgatói egyrangba helyeztetnek a' nemességekkel és nemességgel ruháztatnak föl, mellyel honunkban természetesen és elváhatlanul egyesülve van a' szavazati jog. De e' szavak által „egyházak igazgatói” nem értetnek a' protestans, és n. e. görög lelkészek, mert ezek vallása azon időben, midőn Verböczy törvénykönyvét írta, 's 2ik Ulászló 1514 évben megerősíté, nemcsak bevettek nem voltak még, de nem is türetek el honunkban; minthogy Verböczy törv. 1 r. 14 cikkében a' kárhoztatott eretnekek hütlenség jegyének büntetésével parancsoltatnak fenytetni; 1523 évi 54-ik cikk által pedig halállal és minden birtokok elvételével büntettetni, végre 1525-4ik cikkben az országból kiirtatni 's megégettetni rendeltetnek. De nemcsak a' plebánusok valódi nemesek, hanem a' segédlelkészek is, valamint minden egyéb kath. papok és egyházi személyek, minthogy 1463i 13, 1464i 28, 1488i 8, 1567ki 39, 1600i 20, és 1662i 2 cikkek mindezek lakjait is Curiának nevezi. Sőt nemcsak nemesek ezek, de még előbbvalók 's nemesek a' világi nemeseknél; mert Verböczy 1 r. 2 cikkjében mondatik, hogy a' lelki személyek érdemesbök, méltóbbak a' világiaknál, t. i. nemeseknél, mert ottan csak ezekről van szó. Melly szavait Verböczynek minden jó latin csakugy magyarázhatja, mintha mondta volna: „Ámbár a' lelki, vagy egyházi személyek, papok, mint olyanok, a' világi nemeseknél érdemesbök, méltóbbak, előbbvalók, mindazáltal mégis némely — ott elszámolt — jogaikra nézve a' nemességekkel egyenlők.” Azért is minden katholikus egyházi személy a' szavazás jog nyilvános és békés gyakorlatával, melly honunkban a' nemesség eredvénye, mindenkor élt, nem valamely törvényhatóság, hanem honi törvényink kegyéből, és abban nem akadályoztattak, mit föbb hatalom sem kárhoztatott. Bács vármegyének azon cselekvényét azonban, miszerint 1825ben a' görög lelkészeknek tisztválasztási szavazás jogot adott, a' n. m. magy. kir. helytartótanács hozzá küldött levele által helytelennek jelentette. Koross Mihály, bátyai kath. lelkész.

Szemlelk, majus elején. Vannak idők, miknek, hogy viszsztatukrózódhessenek, az enyészettől tudomás által kell mentesítettüök; vannak, mik bár csekélyek első tekintetre, de minthogy bennök a' jövő esirája létezik, méltánylatuk szükségessége mellett egyszersmind jutalom és ösztönző erejük. Ha csak azt tarthatnám tudomásra 's méltánylatra méltónak, mi a' természet szokott szabályain, mi a' bennünk rejlő erőn felüli cselekvényben áll, ha csak az volna kiemelendő, mi kört és kort egyiránt halad meg, ugy jelen fölszólalásomat keblemben temettem volna; de miután a' melegen érző közönség forró részvétét, a' haladás bármily érdekteljes fokozata, bármily előlépési iparra iránt melegnek sőt hőnek tapasztalni szerencsés leheték, ugy vélem, nem teszék fölösleget, midőn egyházi kerületünk növendékei neveltetése fölül, az eddigi halitéletekkel ellenkezőleg, egyszersmind valódilag értesitem. F. év tavaszelő havában ezen egyházi kerület növendékei tudományos előhaladásuk vizsgálatára küldetem ki, 's ezeknek fölfogásukhoz képest tett mind elemi, mind a' felsőbb tudományokban kitüntetett haladásuk 's a' korszerűleg általános sűrgetett nemzetiséget terjesztő honi nyelvünkön szavalásaik, különösen tót ajku közönségek növendékei közzvizsgálatában, annyira kiválógt,

hogy örömmel valom meg, miszerint e' haladás mindkét tekintetből sokban felülmúlá kívánatimat, bármi sok legyen is még várandó. Nem hallgathatom itt el azon tanítók fáradozásaik iránti részvétem 's méltánylatomat, kik az oktatásuk alá bizott növendékek kiművelésiben hivatásuk körét lehetőségig pontosan tölték be. Nem a' nagylaki ev. tót ajku egyház lelkészenek, Zajacz Dánielnek a' keze alatti tanítványok honi nyelven tett szellemi neveltetése és oktatása körül kitüntetett fáradhatlanságát, nem azon igaz buzgalmát, mellyet tót ajku növendékei magyarosításában elkövetett; nem az orosházi Kovács Timóth és Goleán Mihály tanítók ügyekezését, vas türelmét és szorgalmát, kiknek jutalom önkeblük érdemén kívül e' közönség előtt nyilvánított csekély köszönetben nyujtok. — Nem hallgathatom el Békésmegyének azon atyáskodását, mellyet alkalmas könyvek, és jutalom kiosztásával a' szegényebb növendékek számára kitüntetett. Stephani Dániel békési esp. dekánya és szemlaki ev. lelk.

Ráday Gedeon grófné, szül. széki gr. Teleki Borbála f. évi tavaszutó 29-kén élének 30dik 's legboldogabb házassága 12dik évében köztisztletü férje, hét árváji, vérei, rokonai, és számos tisztelőji fájdalomra Péczelen tudósztélhüdebből jobb létre szenderült 's f. hó 1jén ugyanott a' Ráday gr. nemzetség sirboltjába takarított. Sok szemközezi a' testi- lelki és szellemileg szép 's ritka magyar hölgyet, példás nőt és anyát, kellemes társalgót 's aszszonyi erénykoszorúra nézve a' két testvér hazának egyik valódi gyöngyét a' korán hamvadóban, de családja, körötesi 's alattosi legtovább 's legméltóbban fogják lengetni sírfátyolát sohajtásokkal a' felejtethetnek. Pesten f. hó 1jén jobb világba költözött M á y József t. t. nemzetség táblai ügyviselője hosszúsas synylődés után élete 42 évében. Hosszabb életre vala méltó az üdvezült jeles tulajdonsági miatt nemesak családjára hanem mint ember 's polgár ügyfeleire nézve is, mivel nem csupán jog- és törvénykörbeni jártassága, hanem több más miveltégi ág is nemes szívvel párosulva kitünőleg tullelék őt a' mindennapiság sorompjain. Béke hamvaira.

Spanyolország.

(Ministerség - alakítási hírek.) Espartero kineveztetését egyedüli kormányzóvá Spanyolország minden tartományban kitünő helyesléssel fogadá a' többség. Az új kormányzó helyzete azonban igen súlyos; 's mindenek előtt nagyfontosságú az új ministerség elrendezése. Majus 14ikeig csupán annyi volt meghatározva, hogy a' miniszerelnökség csakugyan Gonzalesre fog ruháztatni, kinek Espartero lehetőségig független társválasztásokat szándékozik engedni. Gonzales szövetekezési miniszeresget szeretne alakítani a' mérsékpártiak és hígadtabb föllengősdiék közül, kik nem személyes ellenségei Esparteronak, 's azért örömet mozdítják elő azon kormányterveket, mellyek a' haza boldogítására céloznak. —

Anglia.

(A gabonatörvény elleni izgatás növekszik.) A' czukorvámot tárgyazó kérdés még sines eldöntve; a' gabonatörvény ellen azonban hatalmasul növekszik az izgatás. A' toryk mindent elkövetnek a' whigek megbuktatására 's ezek viszont szilárdul elhatározzák, hogy a' esatart utolsó pillanatig teljes erejükkel védelmezni fogják. A' győzelmet mind a' két párt magának szereti jóslani, kevés nap alatt hihetőleg fontos hírek érkezendnek Angliából. —

(A' czukorvámi kérdésben a' ministerség csatát veszt.) Az alsóházi ülésben majus 18-ikán Butler a' miniszereségi czukorvám- indítvány mellett nyilatkozván, Peel Róbert hosszúsasan czáfolá meg a' miniszeri párt okait, 's beszédjét a' toryk minden tekintetben remeknek magasztalják. Palmerston erre szinte hosszúsasan válaszolt, 's Russell az egész vitázatot rövid áttekintésben ismételvén, az ügy szavazásra került, 's a' miniszeri indítvány 317 szóval 281 ellen megbukott. Azon pillanatban mindenki a' kormány lelépését várta; de a' miniszer nyugottan jelenté, hogy legközelebb a' kormány gabonatörvény iránti indítványát hozandja vitatási szőnyegre, melly nyilatkozatát azon megjegyzéssel közli a' H. Chronicle, miszerint Russell mondá, hogy e' törvényjavaslat megbukása esetén a' kormány majd a' népvéleményhez fog folyamodni, azaz: fölösztatandja a' parlamentet, mit azonban a' többi lapok közül egyik sem említ. Tory lapok szerint Melbourne a' királyné kívánatára megígérte, hogy csupán akkor fog lemondani, ha arra kényszerítetik; tory clubokban mindazáltal azt állítják, hogy a' whig ministerség ez ígéretet nem a' királynének, hanem O'Connellnek tevő. Annyi bizonyos, hogy azon esetre, ha a' miniszereség a' gabonatörvényben is megbukik, és még sem mond le, Peel nyíltan „bizalmatlansági nyilatkozványt” hozand indítványba ő fels. miniszeri ellen. Majus 19-ikén titkos tanácsulést tartá délelőtt a' királyné, 's délután az öszszes miniszereség hosszúsasan tanakodott Lansdowne szállásán. Mondják, hogy a' királyné személyes ellenszenvvel viseltetik Peel iránt, 's ez okból is lehetőségig ragaszkodik a' whigekhez. —

(A gabonatörvény vitatása jun. 4-ikére tüzetett ki. Elegy.) London, maj. 20-ikán: „A' mai alsóházi ülésre nagy kíváncsisággal várahoztak, 's a' peerkarzat teli volt ns lordokkal, még Lyndhurst sem hiányzott, mivel a' miniszeri Globe után általányosan hívék, miszerint Russell terjedelmesen fogja megismértetni azon utat, mellyen a' kormány ezentul haladni szándékozik. A' kíváncsiak azonban igen csalatkoztak, mert a' lordkanczellár csak egyszerű jelenté, hogy legközelebbi hétőn a' szokott régi czukorvámot hozandja indítványba. Utána Russell emelkedék föl 's legmélyebb csönd uralkodék; de Russell igen nyugottan csak azon néhány szót mondá ki, hogy a' ház ülései a' királyné születésnapja miatt majus 24-ikeig elhalasztatnak. E' nyugalmas jelentést csodálkoztak és harsogó kacaj követé az ellenzési padokról, 's a' miniszeriek hangos tetszésüket nyilváníták. Darlington l. kissé keményen faggatá a' miniszer, mire Russell végre azt válaszolá, hogy a' gabonatörvény-módosítást jun. 4-ikén leend szerencseje a' ház elibe terjeszteni. Több tory akart erre szólni; de az elnök napirendre utasítá őket. Most már erősen hiszi a' közönség, hogy a' ministerség semmi esetre nem mond le, hanem parlament

fólosztatás által fog a népvéleményhez folyamodni, melytől bizonyosan pártoltatni fog, ha valódi szabadalmi indítványokkal 's kormányrendszabályokkal lép föl. A' szabadalmi Sun így buzdítja a népet: „A' koczka eldobatott. Hála istennek, a' szabadság 's nép ügye még épen áll, és az egyedáruság napjai megszámitvák. Föl Anglia, Skótzia és Irland fiai, teljesítétek kötelességeket! Készüljétek rendbe szedni új képviselőitek házát, 's bocsássátok szélnek azokat, kik titeket és az országot megcsalták. A' szerencse csak azt pártolja, ki kedvezésit keresi, ám keressétek tehát azt, miként apáitok tévék, 's tartásotk főn férfiúi méltóságokat. Ne legyetek ezentul is egyedáruság rabjai saját hazátokban, mig pénzetekeket, véreteket 's emberbaráti érzelmeiteket, azon dicső, de eddig utól nem ért reményre pazaroljátok, hogy a' külföldi rabszolgásgát megszüntessétek. Ott a' czukor-egyedárusok szövetkeztek össze ármánykodásra 's ns fáradozásitok megsemmítésire; de a' keserűség kelyhe saját ajakikhoz fog viszatérni; ha tinmagatokhoz hívek maradtok. A' parlament-fólosztatás el van határozva; kötelességetek, hogy arra készek legyetek. Ellenségitek ösztönszerűleg sejtik a' veszélyt és reszketnek! Fegyverkezettek föl, mint böcsületes férfiak és böles hadviselők a' közelgő eseményekre. Gondoljátok magatokra, hazátokra, feleségitek és gyermekitekre, 's aztán keressétek derék böcsületes férfiakat, kik képviselőitek legyenek a' parlamentben; olly férfiakat, kik jogaitokat és a' szabadságot ótalmazzák, olly férfiakat, kik az elnyomók haladását gátolják, a' szegényt fölsegítik, 's mindenkit egyenlő igazság-kiszolgáltatásban részesítnek. Illy képviselők illők azon nemzethez, mely méltó büszkeséggel nevezi magát szabadnak. Halljátok, férfiai a' három egyesült királyságnak, kik olly híven szeretitek a' honfi-érelmü királynét! Most mutassátok meg hűségteket iránta, 's kötelességeket magatok iránt, 's az általános választásnál olly gentlemaneket szemeljétek ki, kik a' trónt védelmezik, a' nemzetet pártolják, 's az utóvilágnak fényes példát fognak hagyni. Még egyszer: itt a' parlament-fólosztatás, 's az egyedáruság napjai megszámitvák. Sokáig éljen a' királyné!”

Francziaország.

(Követkamrai jelenet.) A' költségvetés vitatásakor majus 13ikán Vivien jelenté, miszerint Molé ministersége 58 gyakornokot nevezte ki a' statustanácsához, hogy pártbíveket szerezhessen magának, 's ez által győzelmet vihasson ki a' választásoknál. Mivel nem lehet valamennyi atyát megjutalmazni v. lekenyerezni, tehát legalább egyenruhát 's hivataloskát kelle adni a' jöreményű fiaknak, 's e' szerint az 58 gyakornok kinevezetésit a' ministerség résziről választási ármánynak kell tulajdonítani. E' vádra Martin (du Nord) fölhevült. Salvandy haragtól elpirkadt, Laplagne pedig majd megfúlt a' vértolulás miatt. Martin visszautasítá Vivien vádját, ez pedig makacsul ismétlé, mire Lacave-Laplagne vad bika gyanánt szószekekre rohant, 's mindenkit fölcsólitott annak bebizonyítására, hogy Molé ministersége gyakorlott é olly nagy befolyást a' választásokra, mint Thiersé? E' nyil elröpítésinél hatalmasul zúgott az iv; a' szónok hangja félelmesen dörge és kihívólag rendité meg a' terem falait, a' közép tapsolt 's a' baloldal boszutelve ordított. A' zaj általánossá lön, a' visszautasítások 's kérdések jobbról 's balról harsányul ütköztek össze, mindenki fölgrált, bántalmakat osztott és kapott és helyéül beszélt. Darblay zajos sértegetésekre fakadt 's öklével az asztalt hatalmasul döngéte. Chegaray fölcsökik és kiált, Gaetan és Laroche foucauld kiált, valamennyi követ kiált. Végre Taschereau, Thiers egyik barátja ura lett a' zajnak, 's kérdé: nem való é azon vád, miszerint a' belministerségben azon levelezést megégették, mely az april 15iki ministerség választási ármányit napfényre hozhatta volna. Erre Lacave-Laplagne azon furcsa választ adá, hogy illyesmi nem történt a' — pénzügyi ministerségnél. Erre a' zajgás közé hangos kacaj vegyül, 's illy szép mondásokat hallhatni: „Milly szemtelenség! Mindnyájan bizonyíthatjuk.“ Ezután legalább tíz ember érthetetlen kiáltozást harsognak, mellyek mindegyike ezzel kezdődik: „Nálam a' megyeispán... nálam az alispán...“ a' többit az általános hangzagyvalék miatt nem hallhatni. Rémusat mentegezni törekszik Thiers ministerségét, mondván, miszerint az csak jelenté, hogy egyik választandónak elsőseget ad. „A' kormány nem ajánlhat jelöltet“, kiált St. Albin; Garnier-Pagés és a' szélső baloldal: „Helyes: helyes! Igaz!“ Uj félben szakasztás. „A' dolog egészen alkotványszerű“, mond ismét Rémusat, 's Darblay újra szónoki lelkesülést vagy rohamot érez, most a' cselekvény ismét közte és asztala közt oszlik meg, mely utóbbinak annyit kell szenvedni, hogy döngéte fájdalmas hangját a' szónok szavaitól nem különböztetheti meg. Chegaray: „A' bagnéresi választásnál csak kevés híja volt, hogy emberhalál nem történt.“ Az ellenzők: „De mégis csak híja volt!“ Kacaj. Boszankodás közepén. Salvandy tombol és beszél; de szavait szomszédinak ordítási elnyelik. Mauguin szószekekre szalad, 's ottan Taschereauval összeütközik: „Kié a' szó?“ Taschereau jogát követeli, Mauguin is a' magáét, az elnök mérséklést ajánl. „Ön szavát adá nekem, elnök ur“, kiált Taschereau. „Nem.“ — „Igen.“ Uj hangzagyvalék. Határtalan zaj. „Rendre, Taschereau ur, rendre!“ Mauguin: „Én azt mondom, hogy midön a' két ministerség egymást vádolja, meggyőződéssem szerint mind a' kettőnek igaza van.“ — Harsogó kacaj, mely után a' kamra minden további ellenzés nélkül megajánlá a' kívánt pénzüsszegeket.

(A' Gazette elítéltetése. Elegg.) Paris, majus 22ikén: „A' szajnai eskütszék tegnap mondá ki a' Gazette fölött itéletét, mely szerint a' szerkesztőség 5ezer frankot tartozik fizetni. — Parisban jelenleg 3 legnagyobb befolyásu kormányférfia tartózkodik Görögországnak, t. i. Maurokordatos, a' londoni követ, most ministerelnök Athenében; Kolettis, parisi követ 's Trikupis, londoni követ. — Politikai körökben beszélnek, miszerint Bourqueney b. a' londoni jegyzőkönyvet már aláírta, 's így az néhány nap mulva Guizot kezében is leend. — A' pairszék előtt Darmést Pinéde, Duclost Ledru, Considéret Blot-Lequense fogja védni. — Enghien hg özveggye, Rohan-Rochefort Sarolta hgnő, hosszas és fájdalmas betegség után; Niemcevicz Julián Urszin nagy hírű lengyel pedig, élte 84ik évében, elgyengülés következtiben el-

hunyt. Ez utóbbit, saját kívánatára, Montmorencyben temették el. — A' Jour-des Débats maj. 20iki száma levelet közöl egy hindutól, melyben ez élénk színekkel fűsti az angolok elleni ingerültséget, azon megjegyzéssel, hogy hazájában a' moszkákat szabadítók gyanánt várják! — A' követkamrai válaszmány 18 ezer frankot ajánlott Napoleon szobra fölállítására végett a' boulognei oszlopra. —

Orosz és Lengyelország.

Varsó, maj. 7. Az orosz czár a' trónörökös hercege összehívása alkalmakor Lengyelország lakosait is részesíté némi kegyelmekben; a' varsói lapok e' tekintetben három rendeletet közölnek. Az első rendelet szerint mindazok büntetése, kik halálra ítéltetvék, holtig lani fogságra változik által 's a' t. A' 2dik rendelet által minden, a' néhai varsói hercegség 's lengyel királyság korszakából egész 1831dik évig fenmaradt adókövetelés megszüntetik 's a' t. Ezenkül még több más finanziaikönnyebbitést foglal e' rendelet magában Lengyelország lakosira nézve, vonatkozólag olly szerencsétlen esetekre 's károkkra, miket az utóbbi években szenvedtek. A' 3dik rendelet végre bizonyos számu politikai elítelt fogolynak, kik között néhány Sziberiába száműzött is találtatik, részint teljes kegyelmet, részint büntetés-rövidítést vagy enyhítést nyujt.

Varsó majus 9. Az ország minister-statustitotnoka értesité a' helytartó herceget, hogy bizonyos számu egyed, kik a' néhai alzáslótartói iskolához tartoznak, a' zendületben résztvettek, 's e' miatt elítéltettek, engedelmet nyert az országba visszatérhetésre. — Elbe partiról majus 9. Nyilvános lapok minap emliték, miszerint orosz lapoknak a' orosz országgyűlési tanácskozásokról mit sem szabad közleniök; varsói magánlevelek most azt is hírlik, hogy a' orosz statusujságnak az országgyűlési vitatkozásokról szóló tudósításai, mielőtt a' lap kiadnaték, Lengyelországban ('s kétséggkívül Oroszországban is) befeketítettnek. Ez Oroszországban a' külföldi sajtó ellen gyakorlatba vett igen isméretes bánásmód.

Schweiz.

(Luzern kantonban a' pápaság' diadala.) Éjszaki Schweiz maj. 7. A' tragicomikai nézőjáték Luzern kantonban végre kifejtett. F. hó elején, az alkotmánytanács által kidolgozott alkotványterv mintegy 16000 szózáttal 6000 ellen elfogadtaték, 's imigy az 1830. óta határozottan szabadalmü Luzern kanton ellenkező elvet cserélt. Nines példa rá, hogy kis statusban illy csudálatos fordulat a' kormányzati és alkotvány-elvekben 's olly homlok-ellenes változás a' kormánysemélyzetben valaha történt volna, mint itt már részint történt 's részint még történni fog. Tudva van a' korábbi eseményekből, mint igyekezett a' viszszahatási párt, mely 1839dik évben Zürich kantonban a' szeptemberi lázadást előidézte, más kantonokban is a' szabad felvilágosodás elvét 's a' szabadság pártját megbuktatni 's az egyház állandóságát összeköttesben demokrátiával, vagy helyesebben szólva egy papi befolyás alatti pórép-uralkodással visszaállítani. Luzern kantonban ez tökéletesen sikerült, az ultramontáni párt a' társaság' művelt osztályából, mely 1830. óta a' kormánynak alapzatul szolgált, a' durva tömeghez szállt alá, ezt, midön az alkotványrendelete szerint annak törvényes átvizsgálatához alkotványtanácsnak kelle választania, a' vallási veszély rémképével szent dühre gyujtá, 's ezen a' religióval üzött viszszaelés által az alkotványtanácsban olly választásokat eszközölt, hogy czejla biztosíva lön. A' tagok tetemes többsége a' pápaság 's a' pápasággal szövetkezett ó-aristokraták' teremtvényiből állott. Ezen tanács' 100 tagja közt esupán 8 szabadalmü férfi volt, kik között, első tündöklük Dr. Pfeiffer Kázmér, a' jeles jogtudós. Ez alkotványtanács' műve nem átvizsgálása a' régi, hanem teremtése egy egészen új alkotványnak, mely magán az ultramontanizmus és ultrademokratia szembeöltő bélyegét viseli. Az utóbbi ki van fejezve a' minden felsőbb hatóságnak (u. m. a' nagy tanácsnak, kormányzó tanácsnak és feljebbviteli törvényszéknek) négy év mulva történendő teljes megújításában, a' közvetlen népválasztások' behozatalában, a' majdmajd korlátlan és status-felügyeléstől egészen elvont község-igazgatásban, a' jótékony 's község-tanácsokat ellenörző kerületi-tanácsok' eltörlesztésében 's végre az anarchiai népvétóban, mellynek minden törvény 's a' nagytanács minden határozata és előterjesztése alá vettetve van. Az ultramontán elemet láttatja a' badeni konferencia' cikkeinek, főleg a' placetnek 's általjában az egyházi hatalom' tulterjeszkedése elleni minden ovásmódnak megszüntetése; egy nevelő- és egyházi tanács' felállításá, mely minden egyházi ügyet 's az egész nyilvános nevelést a' pápaság' kezeibe adja, továbbá minden zárda és egyházi alapítvány biztosításá, mellyek azon felül majd minden adózástul mentesítették 's végre a' jezuíták' behozatásának nyilván híresztelgetése, 's ez fogná aztán a' kamra' szellemi átváltozását bevégezni. A' kisebb szám minden lépten küzdött e' kárhozatteljes férczmű ellen, de hasztalan. Senkisék kélti többé, hogy a' jezuita-rend ismét életbe lépend. A' bekövetkező választások a' nagytanácsban 's a' többi felsőbb hatóságok előreláthatólag az ultramontáni-demokratiai zendület' szellemében történendnek. E' gyászos politikai elfordulat Luzern kantonban, mely 1798 óta mindig a' szabadalmü schweizi köztársaságok' sorában állott, sőt még az 1814től 1830ig terjedő restauratói korszakban is a' pápaságot minden alkalomkor rendes korlátok közé utasítá viszsa, az egész schweizi szövetségre nézve egyaránt jelentőség- és kárhozatteljes. A' vallásfelekezettek közti béke és egyesség, az újabb történet' gyümölcse, el fog enyészni 's a' régi türelmetlenség, Schweiz gyalázatjára, ismét helyreálland. Schweiz újabb statustörténete a' művelt néposztályok' munkája; a' pártok tervek' valóításákor időnkint használták ugyan a' nagy tömeget, de a' társasági létegesítés' minden kérdésinél távol tarták. Azonban 1839 óta az ultramontáni factio a' durva 's az aristokratziától századok óta lelki merevültségben tartott, nagy tömeghez fordula 's egy kicsapongó demokrácia' csáb-képet tartá elibe, 's miért? hogy papi statusokat alkosson. Luzern kantonban ez sikerült 's ezen úgynévezett republica most már valóban nem egyéb, mint papi status. —